

Katalogizácia 2007

Pohľad späť – vízia do budúcnosti

Reykjavík 1.2.-2.2.2007

Jarmila Majerová
Slovenská národná knižnica

Katalogizačné pravidlá a konceptuálne modely: RDA, FRBR

Barbara B. Tillett, Library of Congress

- FRBR
- IME ICC
- VIAF
- RDA
- Iniciatívy IFLA: ISBD, FRBR, VIAF, IME ICC

Katalogizačné pravidlá a konceptuálne modely: RDA, FRBR

- **FRBR:**
 - nezávislé od katalogizačných pravidiel
 - nenahrádzajú katalogizačné pravidlá
- **Prínos:**
 - lepšia organizácia katalógu
 - jednoduchšia katalogizácia
 - výpožičky na úrovni diela a vyjadrenia (nie až prezentácie)

Katalogizačné pravidlá a konceptuálne modely: RDA, FRBR

- Katalogizačné princípy (IME ICC):
Európa 2003, Latinská Amerika 2004,
Stredný Východ 2005, Ázia 2006, Južná
Afrika 2007

Katalogizačné pravidlá a konceptuálne modely: RDA, FRBR

- VIAF – webová aplikácia, bude virtuálne združovať národné súbory autorít
- RDA (Popis zdrojov a prístup):
 - nové katalogizačné prostredie (informačné nosiče, metadáta, nové formáty...)
- Rozdiel medzi AACR2 a RDA:
 - AACR2 – štandard pre zobrazenie
 - RDA – štandard pre obsah

Katalogizačné pravidlá a konceptuálne modely: RDA, FRBR

- **Charakteristika RDA:**
 - nezávislé od formátov
 - určené pre digitálne prostredie
 - určené pre digitálne i analógové zdroje
- **Školiaci manuál na RDA - 2008**
- **1. vydanie RDA – začiatok roka 2009**

Katalogizačná politika a prax 2007: pohľad Britskej knižnice

Caroline Brazier, British Library

- Meniace sa prostredie katalogizácie
- Katalogizácia v BL
- Budúcnosť katalogizácie
- Budúcnosť katalogizátorov

Katalogizačná politika a prax 2007: pohľad Britskej knižnice

Aktuálne problémy: náklady, podceňovanie práce katalogizátorov, profesionálna zručnosť, irelevantnosť katalógov...

■ Meniace sa prostredie:

- množstvo vydávaných publikácií, digitálne publikovanie, archivovanie webu, projekty masovej digitalizácie

Potreba: nové modely organizovania informácií, zabezpečenie prístupu k obsahu, rozvoj IT, poznanie a chápanie potrieb používateľov (Google a viac)

Katalogizačná politika a prax 2007: pohľad Britskej knižnice

- **Katalogizácia v British Library:**
 - štruktúra katalogizačných pracovísk – Londýn, Boston Spa (350 000 záznamov za rok/170 katalogizátorov, t.j. 2 058 záznamov/1 katalogizátor)
 - od roku 2004 Aleph – nahradil 23 rozličných katalógov a databáz

Katalogizačná politika a prax 2007: pohľad Britskej knižnice

- **Budúcnosť katalogizácie:**
 - konštantná revízia katalogizačnej praxe
 - nové nástroje
 - preberanie údajov z iných zdrojov
 - riadenie autorít a využívanie na báze interoperability knižníc, múzeí, galérií...

Katalogizačná politika a prax 2007: pohľad Britskej knižnice

- **Budúcnosť katalogizátorov:**
 - kontinuálne vzdelávanie
 - príprava na digitálnu katalogizáciu
 - profesionálny rozvoj pre tvorbu metadát

ICABS – výzvy v oblasti bibliografickej kontroly a kontroly zdrojov

Renate Gömpel, Deutsche Nationalbibliothek

- IFLA – CDNL aliancia pre bibliografické štandardy vznikla v roku 2003 na WLIC v Berlíne

- **Úlohy:**
 - **koordinovať** vývoj štandardov a praktík BIB kontroly
 - **podporovať** medzinárodnú výmenu BIB zdrojov prostredníctvom metadát a formátov
 - **zabezpečiť** propagáciu nových štandardov
 - **organizovať** semináre a workshopy
 - **rozšíriť** komunikáciu v rámci komunity

ICABS – výzvy v oblasti bibliografickej kontroly a kontroly zdrojov

- Činnosť a ciele:
 - správa, propagácia a harmonizácia existujúcich štandardov
 - rozvoj stratégie BIB kontroly a kontroly zdrojov
 - dlhodobá archivácia elektronických zdrojov

ICABS – výzvy v oblasti bibliografickej kontroly a kontroly zdrojov

- **Sféry záujmov:**
 - formáty a metadátové štruktúry (UNIMARC, MARC 21, MARCXML, Z 39.50...)
 - štandardy (ISBD, FRBR, IME ICC...)
 - digitálne zdroje (prístup, harvestovanie webu, dlhodobé uchovávanie...)
 - katalógy (úloha, VIAF, ICBC...)

Súborný katalóg Islandu GEGNIR

Sigrún Hauksdóttir, Islandské knižničné konzorcium

- GEGNIR – Aleph 500 v. 16.2, MARC 21, unikód, Z 39.50
- Gegnir (NUK, univerzitné knižnice) + Fengur (90 verejných knižníc) = GEGNIR
- Konverzia do Alephu trvala 6 rokov
- Na Islande je okolo 200 knižníc

Súborný katalóg Islandu GEGNIR

- **Ciele GEGNIR:**
 - zvýšiť kvalitu správy a riadenia knižníc
 - budovať 1 národný súborný katalóg
 - eliminovať duplicitné činnosti
 - garantovať obyvateľom Islandu prístup ku zbierkam
 - 40 000 záznamov ročne/160 katalogizátorov (250 záznamov/1 katalogizátor ročne)

Bibliografické vzťahy

Erik T. Jepsen, Dánska národná knižničná agentúra

- Bibliografické vzťahy s ohľadom na aplikáciu FRBR
- BIB vzťahy sú identifikované:
 - súbormi dokumentov
 - existujúcimi informačnými systémami
 - štandardami
 - spojeniami medzi skupinami entít

Bibliografické vzťahy

- Typológia vzťahov
 - vzťahy ekvivalencie
 - derivačné vzťahy
 - popisné vzťahy
 - vzťahy k celku
 - vzťahy sprievodného materiálu
 - sekvenčné vzťahy
 - vzťahy spoločných vlastností

FRBR a MARC – zhoda alebo rozpor?

Trond Aalberg, Nórska univerzita vedy a technológie

- Vzťahy medzi formátmi MARC a FRBR
- Interpretácia MARC záznamov v kontexte FRBR
- FRBR a škála integrovaných služieb

FRBR a MARC – zhoda alebo rozpor?

- **Vzťahy medzi formátmi MARC a FRBR:**
 - BIB katalógy sú založené na MARC formátoch
 - MARC – zastaralý, ale využívaný mnohé roky
- 1. Sú existujúce MARC formáty schopné vyjadriť FRBR?
- 2. Čo je potrebné urobiť, aby bol model FRBR explicitný v MARC záznamoch?
- 3. Ako je možné posilniť formáty?

FRBR a MARC – zhoda alebo rozpor?

- Konverzia do FRBR (na príklade záznamov katalógu BIBSYS):
 - mapovanie MARC do FRBR
 - identifikácia entít
 - implicitné vzťahy (v závislosti od použitých polí)
 - retrospracovanie
 - nekonzistencie sú viac viditeľné
 - **potrebné údaje** **vysokej kvality**
 - množstvo použitých pravidiel
 - vždy existujú výnimky z pravidla

FRBR v systéme Virtua

John Espley, VTLS

- Prvá implementácia FRBR v systéme Virtua v roku 2003 vo verzii 41 (Švajčiarsko)

- 5 kľúčových otázok:
 1. Uchovávať FRBR záznamy?
 2. Spravovať čistý (len FRBR) alebo zmiešaný katalóg?
 3. Aké nástroje sú potrebné na podporu katalógu?
 4. Ako zobrazovať FRBR záznamy?
 5. Aké vlastnosti preferujú používatelia?

FRBR v systéme Virtua

- Vlastnosti VTLS FRBR:
 - jediná databáza má FRBR aj ne-FRBR záznamy
 - systém rozoznáva typ záznamu
 - stromová štruktúra zobrazenia záznamov
 - hodnoty W, E a M na označenie typu FRBR záznamu
 - polia 001 a 004 ako väzby medzi záznamami
 - výpožičky na úrovni W alebo E

FRBR v systéme Virtua

- **Odporúčania pre knižnice:**
 1. Poznať dokumentáciu FRBR
 2. Skúmať implementáciu FRBR a prínos pre knižnicu
 3. Začať s programom FRBR
 4. Určenie množstva vhodných záznamov pre FRBR
 5. Školenie na FRBR
 6. Automatická konverzia záznamov do FRBR
 7. Kontrola a oprava konverzie
 8. Otvorenie FRBR katalógu používateľom

PRIMO – používateľsky orientovaný interfejs

Judy Levi, ExLibris

- Systém PRIMO – získavanie a dodávanie informácií
- Predpoklad: používanie RDA a RFRB
- Harvestovanie – práca so zdrojovými záznamami
- Rôzne systémy
- Rôzne formáty
- Rôzne metadátové schémy
- Dostupnosť produktu: 1. štvrt'rok 2007

Ďakujem za pozornosť

majerova@snk.sk